

Інформація про семінар «Рамкова програма ЄС «Горизонт 2020»: можливості використання науково-дослідних інфраструктур для українських вчених та підприємців» 6-7 грудня 2019 року

6-7 грудня 2019 року відбувся семінар «Рамкова програма ЄС «Горизонт 2020»: можливості використання науково-дослідних інфраструктур для українських вчених та підприємців». Захід проводився для залучення основних стейкхолдерів до обговорення можливостей використання та інтеграції українських дослідницьких інфраструктур до міжнародних об'єднань дослідницьких інфраструктур.

Відкрив семінар генеральний директор директорату науки Міністерства освіти і науки України **Дмитро Чеберкус**. У своїй презентації «Виклики та перспективи розвитку дослідницьких інфраструктур в Україні» він акцентував увагу на розробленні Концепції державної політики щодо розвитку дослідницьких інфраструктур. Робота над цим документом наразі триває. Одним з ключових його елементів буде створення Національної дорожньої карти дослідницьких інфраструктур.

Також генеральний директор розказав про виконані Міністерством дії щодо інтеграції українських дослідницьких інфраструктур до міжнародних об'єднань дослідницьких інфраструктур, зокрема:

1) МОН надіслано офіційного листа до директорату досліджень та інновацій Європейської комісії щодо надання експертної міжнародної допомоги з метою дослідження поточного стану дослідницьких інфраструктур України за європейськими методиками для розгляду цього питання органами Європейської Комісії в установленому порядку;

2) долучення делегатів з України до ключових інструментів ЄС у сфері дослідницьких інфраструктур;

3) узгодження статутних документів Данубіус – ДІ та переходу ДІ у фазу «Implementation»;

4) запуск інструменту підтримки політики в рамках H2020.

Виконавчий секретар ESFRI **Домінік Собчак**, який був одним із головних спікерів семінару, високо оцінив роботу Міністерства щодо розвитку дослідницьких інфраструктур та плану дій зі створення Дорожньої карти та головних її елементів.

У своїй презентації він не лише описав механізм роботи та включення проєктів до Дорожньої карти, але зосередився на рекомендаціях для України щодо покращення процесу інтеграції наших дослідницьких інфраструктур до європейського дослідницького простору. Перш за все, він наголосив на необхідності узгодження Дорожньої карти та бюджетного планування на визначений період з чітким передбаченням необхідних ресурсів. Потрібно, щоб держава провела аудит і систематизацію українських дослідницьких інфраструктур, а також забезпечила їхнє функціонування та розвиток за власні

ресурси. Лише в такому випадку Україна зможе претендувати на партнерство з європейськими інфраструктурами.

Крім того, пан Собчак підкреслив важливість залучення вчених до роботи робочих груп під час формування політики щодо розвитку дослідницьких інфраструктур, оскільки вони є кінцевими бенефіціарами та предметно розуміються на роботі дослідницьких інфраструктур. Участь Домініка Собчака у семінарі є важливим індикатором не лише активізації МОН та наукової спільноти у сфері розвитку дослідницьких інфраструктур, а й зацікавленості ЄС у співпраці та включення українських інфраструктур до Дорожньої карти ESFRI.

Представник Єврокомісії **Микола Дзюбинський** у своїй презентації зробив акцент на можливостях, які надає ЄС для доступу українських вчених до європейських дослідницьких інфраструктур, навіть якщо Україна не є членом таких консорціумів. Йшлося як про кошти на відрядження, так і про кошти на оперативні затрати. Тобто оплату власне доступу до інфраструктур. Однак, якщо країна хоче стати членом такого консорціуму, необхідно враховувати оплату членських внесків та залучення коштів з бюджету країни. Як приклад, він навів витрати з бюджету Словаччини на дослідження та інновації у розмірі 1,7 млрд євро та зосередження уваги на фінансуванні розвитку саме унікальних дослідницьких інфраструктур.

Також спікерами семінару були представники європейських консорціумів дослідницьких інфраструктур, зокрема **Лука Пецатті**, директор з наукової роботи E-RINS, та пан **Ніколас Паде** – виконавчий директор EMBRC-ERIC, які зосередили увагу на правилах приєднання інших дослідницьких інфраструктур до ERIC.

E-RINS – консорціум, що підтримує дослідження інтерпретації, збереження, документування та управління науковим надбанням. Місія E-RINS полягає у наданні інтегрованого доступу вченим до досвіду, даних та технологій за допомогою стандартизованого підходу та інтеграції провідних світових європейських об'єднань в організацію, що має спільну місію та мету. Цей консорціум є прикладом того, що не лише точні науки, але й соціогуманітарні мають місце для роботи з дослідницькими інфраструктурами.

EMBRC-ERIC – центр є діючим консорціумом дослідницької інфраструктури зі штаб квартирою в Парижі. До складу консорціуму входять держави північної та західної Європи. Консорціум успішно проводить діяльність уже приблизно 20 років. Балтійський та Чорноморський регіони не охоплені діяльністю зазначеного консорціуму. Пана Ніколаса Паде було запрошено з огляду на важливість та пріоритетність морських досліджень в Україні.

У своїй презентації пан Паде зробив акцент на можливостях консорціуму для України. Так, наші вчені можуть використовувати спеціальний інструмент, розроблений консорціумом для участі у спільних дослідженнях. Особливістю EMBRC - ERIC є те, що можлива участь як «знизу», так і «зверху». Тобто рішення про участь в ньому може прийняти як держава, відібравши самостійно українські інфраструктури для участі, так безпосередньо самі інфраструктури

можуть звернутися до керівництва консорціуму з проханням долучитися до досліджень, що проводяться у межах діяльності EMBRC – ERIC.

Доповідачем на семінарі був також **Андрій Василенко**, державний експерт експертної групи з питань розвитку дослідницьких інфраструктур директорату науки МОН. Його презентація стосувалася поточного стану розвитку е-інфраструктур та перспектив реалізації парадигми «Відкрита наука» в Україні. Було представлено існуючі українські е-інфраструктури та наведено їх європейські аналоги, а також продемонстровано їхню роль в реалізації проєкту Європейської хмари відкритої науки. Акцентовано увагу на відкритих наукових публікаціях та дослідницьких інфраструктурах вільного доступу – центрах колективного користування науковим обладнанням. Наголошено, що для визначення пріоритетів та напрямів роботи із застосування принципів відкритої науки в Україні необхідно розробити спеціальний документ – Національний план відкритої науки.

На семінарі виступали також представники наукової спільноти, зокрема, **Тетяна Степанова** – координатор НКП «Горизонт 2020» та **Марія Федоряк** – національний координатор проєкту COLOSS, які презентували свій досвід участі у «Горизонт 2020».

За підсумками семінару МОН запропоновано проведення Форуму для представників українських дослідницьких інфраструктур із залученням пріоритетних консорціумів за кожним напрямом ESFRI. Форум має стати комунікаційним майданчиком для обміну візіями з метою прискорення інтеграції українських дослідницьких інфраструктур у європейський дослідницький простір.